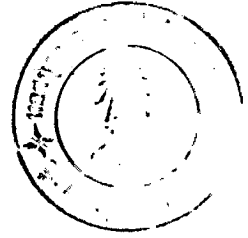

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า คำกริยาที่เรียงกันในภาษาไทยอาจจะมีความสัมพันธ์กัน
ดังนี้ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางคำโครงสร้าง คือคำกริยาที่เรียงกันอาจจะเป็นคำกริยา
ชนิดเดียวกัน หรือต่างชนิดกันก็ได้ เช่น

- ก. น้อง นอน/หลับ
- ข. แมว ตะครุบ/กัด หนู
- ค. เด็ก ซอ ขนม กิน

คำกริยาที่เรียงกันแต่ละประโยคข้างบนนี้ล้วนเป็นคำกริยาชนิดเดียวกัน คือเป็น
คำกริยาอาการเรียงกับคำกริยาอาการ ดังในตัวอย่างข้อ ก. หรือคำกริยาสกรรมเรียงกับ
คำกริยาสกรรม ดังในตัวอย่างข้อ ข. และ ค. ในประโยคข้างล่างนี้เป็นการเรียงคำของ
คำกริยาต่างชนิดกัน เช่น

- ง. ฉัน กรอก น้ำ หก
- จ. หมอ เตรียม ยา ฉี คน ไข
- ฉ. ครู ยื่น/อบรม มารยาท นักเรียน

ในตัวอย่างข้อ ง. มีคำกริยาสกรรมเรียงกับคำกริยาอาการ ในตัวอย่างข้อ จ.
มีคำกริยาสกรรมเรียงกับคำกริยาทวิกรรม และในตัวอย่างข้อ ฉ. มีคำกริยาอาการเรียง
กับคำกริยาทวิกรรม

2. ความสัมพันธ์ทางคำความหมาย นอกจากคำกริยาจะมีความสัมพันธ์กัน
ในคำโครงสร้างแล้วยังอาจมีความสัมพันธ์ในคำความหมายอีกด้วย เช่น

- ก. เพื่อน นอน/ตื่น แล้ว
 ข. หมา กระโดด/กั๊ก แมว
 ค. ปลา กระโดด/คุด

คำกริยาที่เรียงกันในประโยคอาจจะแสดงความสัมพันธ์ในค่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น แสดงว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน หรือแสดงว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นพร้อมกันได้ คือ คำกริยาคำหน้าจะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นลงก่อนเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยาคำหลัง ดังในตัวอย่างข้อ ก. ซึ่งคำกริยา นอน จะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นลงก่อนเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยา ตื่น หรือคำกริยาคำหน้าอาจจะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนแล้วดำเนินไปพร้อมกับเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยาคำหลัง ดังในตัวอย่างข้อ ข. ซึ่งคำกริยา กระโดด จะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนแล้วดำเนินไปพร้อมกับเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยา กั๊ก หรือคำกริยาทั้งสองอาจจะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ดังตัวอย่างข้อ ค. ซึ่งคำกริยา กระโดด จะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยา คุด

ด้วยเหตุที่คำกริยา 2 คำที่เรียงกันอาจจะมีความสัมพันธ์กันในค่านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่ทราบว่า นอกจากความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว คำกริยาที่เรียงกันจะมีความสัมพันธ์กันในค่านโครงสร้างและความหมายอย่างไรบ้าง

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคำกริยา 2 คำที่เรียงกันในประโยค ทั้งในค่านโครงสร้างและความหมาย

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะคำกริยาเดี่ยว ๆ 2 คำที่เรียงกันในประโยค โดยอาจจะมีการประสานรวมกันหรือแยกกันก็ได้

2. ศึกษาเฉพาะคำกริยา 2 คำที่เรียงกันในประโยคภาษาไทยที่ใช้ในภาษาพูด
เท่านั้น

การวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

พระยาอุปกิตศิลป์สารไคกล่าวถึงเรื่องคำกริยาที่เรียงกันเป็นกริยาวลีในหนังสือ
หลักภาษาไทย¹ ว่า กริยาวลี ไคแก้วดีซึ่งมีคำกริยานำหน้าซึ่งมีความหมายเป็นเรื่อง
เดียวกัน มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กริยาวลีที่เป็นภาคแสดง ซึ่งบางที่มีคำกริยานุเคราะห์ประกอบข้างหน้าบาง
ข้างหลังบ้าง เพื่อแสดง มาลา กาล และวาทของภาคแสดง มีดังนี้

แสดงมาลา เช่น คง-กิน, ต้อง-กิน, จง-กิน ฯลฯ

แสดงกาล เช่น กำลัง-กิน, กิน-อยู่, จัก-กิน ฯลฯ

แสดงวาท เช่น ถูก-ดี, ให้-ดี, ให้-ถูก-ดี ฯลฯ

กริยาวลีพวกนี้บางที่มีคำอื่นมาแทรกกลาง เรียกว่า กริยาคบาย เช่น ถูกพ่อตี
กินข้าวเด็ก ฯลฯ

2. กริยาวลีที่เป็นภาคแสดงติดต่อกันของประโยค เช่น เขาอุตุสำหัดเดิน, เขา
นั่งร้องเพลง

3. กริยาวลีที่เนื่องมาจากคำประสม ซึ่งมักจะเป็นคำกริยาเกี่ยวกับยศ เช่น
กริยาเป็นคำประสมว่า ถึงแก่กรรม, สวรรคต, สิ้นพระชนม์

¹ พระยาอุปกิตศิลป์สาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช,
2497), หน้า 200-201.

4. กริยาวลีที่เกี่ยวกับกริยาสภาวะมาลา ตามธรรมเนียมคากริยาสภาวะมาลาใช้เป็นส่วนใด ๆ ของประโยคได้อย่างเดียวกับคำนาม หรือสรรพนาม ถ้าเป็นคากริยาสภาวะมาลาที่มีคำประกอบยึดยาวออกไปเรียกว่า กริยาวลี เหมือนกัน เช่น ทำงานหนักไม่ค้ำ ฉันไม่ชอบทำงานหนัก คนทำงานหนักไม่ค้ำ

กริยาวลีที่เกี่ยวกับสภาวะมาลาใช้เป็นบทประธานก็ได้ เช่น กินข้าวดี กริยาวลีที่มีคากิริยานุเคราะห์ก็ค้ำอื่นก็ค้ำเข้ามาช่วยใช้เป็นบทกริยาได้ เช่น เขาชะรอยจะไม่อยู่ กริยาวลีที่มีคากิริยานุเคราะห์หรือมีนามช่วยใช้เป็นบทกรรมได้ เช่น ฉันไม่ชอบถูกบังคับ ฉันชอบพายเรือ และกริยาวลีใช้เป็นบทขยายได้ เช่น ฉันพบตามีสวมเสื้อรุ้ง

นายกำชัย ทองหล่อ ได้กล่าวถึงคากิริยาที่เรียงกันเป็นกริยาวลีในหนังสือหลักภาษาไทย¹ ว่ากริยาวลี คือ วลีที่มีคากิริยานำหน้า ตัวอย่าง เช่น ฉันกำลังพยายามแต่งหนังสือ ทองอุศลาฝากเพียรเรียนหนังสือ จำนรราคคลาคณุสสุคสวาท

นางสาวนวรรณ พันธุเมธา ได้กล่าวถึงคากิริยา 2 คำที่เรียงกันในวิทยานิพนธ์ชื่อ "โครงสร้างของหน่วยแกนของกริยาวลี"² สรุปความสำคัญได้ว่า หน่วยแกนที่มีคากิริยา 2 คำเรียงกัน อาจจะประกอบด้วยคากิริยาชนิดเดียวกัน หรือคากิริยาต่างชนิดกัน ดังนี้

1. คากิริยาทั้งสองเป็นคากิริยาชนิดเดียวกัน มีโครงสร้าง 4 แบบ คือ ก_๑ก_๒ ก_๑ก_๑(น) ก_๑(น)ก_๑ และ ก_๑(น)ก_๑(น)

¹ กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (พระนคร : เทพนิมิตรการพิมพ์, 2495), หน้า 504.

² นวรรณ พันธุเมธา, "โครงสร้างของหน่วยแกนของกริยาวลี" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510). (อัครสำเนาะ), หน้า 22-34.

ตัวอย่าง

ก _อ ก _อ	เช่น	สะ [่] ค [่] ง/ฉ [่] ว [่] า	พ [่] บ/ห [่] ล [่] บ
ก _ส ก _ส (น)	เช่น	ไ [่] ล [่] /ค [่] อ [่] นค [่] ว [่] าย	ก [่] ว [่] าค/ถ [่] ู [่] บ [่] าน
ก _ส (น)ก _ส	เช่น	ช [่] อ [่] ข [่] น [่] ม [่] ก [่] ิน	เก [่] ็บ [่] เส [่] ือ [่] พ [่] ีบ
ก _ส (น)ก _ส (น)	เช่น	ค [่] ู [่] เช [่] า [่] ล [่] าง [่] จ [่] าน	พ [่] ัง [่] ค [่] ร [่] ค [่] ุ [่] น [่] ัก [่] เร [่] ีย [่] น

2. คำกริยาทั้งสองต่างชนิดกัน มีโครงสร้าง 5 แบบ คือ ก_อก_ส(น) ก_ส(น)ก_อ ก_อก_ท(นน) ก_ส(น)ก_ท(น) และ ก_ส(น)ก_ท(นน).

ก _อ ก _ส (น)	เช่น	ก [่] ระ [่] โ [่] ค [่] /ง [่] ับ [่] ข [่] น [่] ม	ผ [่] ัน/เห [่] ็น [่] ผี
ก _ส (น)ก _อ	เช่น	ก [่] ร [่] อก [่] น [่] ้ำ [่] ห [่] ก	ก [่] ระ [่] ชา [่] ก [่] สร [่] อย [่] ชา [่] ค
ก _อ ก _ท (นน)	เช่น	ย [่] ืน/แจ [่] ก [่] ส [่] ต [่] าง [่] ค [่] เค [่] ็ก	ค [่] ุ [่] ก [่] เช [่] า/ถ [่] ว [่] าย [่] อา [่] ห [่] าร [่] พ [่] ระ
ก _ส (น) ก _ท (น)	เช่น	เก [่] ็บ [่] ผ [่] ัก [่] ข [่] าย [่] เจ [่] ก	น [่] ับ [่] เจ [่] ิน [่] ท [่] อน [่] ัน
ก _ส (น)ก _ท (นน)	เช่น	ส [่] ั่ง [่] เช [่] า [่] ร [่] ค [่] น [่] ้ำ [่] ต [่] ัน [่] ไม้	ว [่] าน [่] เช [่] า [่] จ [่] าย [่] เจ [่] ิน [่] เค [่] ื่อ [่] น [่] ค [่] ง [่] าน

ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์ ได้กล่าวถึงคำกริยาที่เรียงกันในหน่วยแก่นในเอกสารประกอบการสอนวิชาระบบเสียงและระบบไวยากรณ์¹ ว่า หน่วยแก่น (ก) คือองค์ประกอบของกริยาลี ซึ่งอาจจะประกอบด้วยคำ 5 ชนิด คือ คำกริยาอาการ คำกริยากรรม คำกริยาทวิกรรม คำหน้ากริยาและคำหลังกริยา เฉพาะคำกริยา 3 ชนิดนี้อาจจะปรากฏตามลำดับเพียงชนิดเดียวหรืออาจจะปรากฏรวมกันได้ แต่คำหน้ากริยาและคำหลังกริยาจะไม่ปรากฏตามลำดับ หน่วยแก่นจึงอาจจะประกอบด้วยองค์อย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ

¹ วิจิตร ภาณุพงศ์, "ระบบไวยากรณ์" (เอกสารประกอบการสอนวิชาระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520). (อัคราเน่า), หน้า 61-62.

- 1) คำกริยาคำเดียว (ซึ่งอาจจะเป็นคำกริยาเดี่ยวหรือคำกริยาผสมก็ได้) เช่น สวย, เดิน, เขียน, ทำ, ให้, แจก, เดินทาง, เข้าใจ, ว่ายน้ำ
- 2) คำกริยา 2 คำ เช่น เดิน หา, นั่ง คิด, ว่า เป็น
- 3) คำกริยา 3 คำ เช่น ชอบ เดิน ดู, พยายาม ศึกษา ค้นคว้า
- 4) คำกริยา 4 คำ เช่น เริ่ม ศึกษา ค้นคว้า หา (ความรู้)
- 5) คำหน้ากริยาและคำกริยา เช่น ไป เที่ยว, มา หา
- 6) คำกริยาและคำหลังกริยา เช่น ย้าย ไป, กลับ มา, พูด เสีย, จำ ไว้, ถาม ขึ้น, แก่ ลง, อ่าน เข้า, บาน ออก, คิด ดู, ดู เอา
- 7) คำหน้ากริยา คำกริยา และคำหลังกริยา เช่น ไป เที่ยว มา, มา พา ไป, ไป เก็บ ไว้, มา ดู เสีย

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. สืบหาหนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อคว่ามีเล่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่ได้จากตัวผู้วิจัยวิทยานิพนธ์เอง นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนการสนทนากับผู้ร่วมงานด้วย
3. บันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้
4. นำข้อมูลที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์แยกประเภทโดยอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ และความหมายของคำเป็นสำคัญ
5. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

ทำให้รู้ลักษณะโครงสร้างของภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความสัมพันธ์
ในด้านโครงสร้างและในด้านความหมายของคำกริยา 2 คำที่เรียงกัน ในด้านโครงสร้าง
ทำให้รู้ชนิดของคำกริยาที่เรียงกัน รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยากับคำกริยาและคำ-
กริยากับคำนามในประโยค ส่วนในด้านความหมายทำให้รู้ถึงการแบ่งคำกริยาภาษาไทย
ตามลักษณะเฉพาะทางความหมาย และเมื่อคำกริยาเหล่านั้นเรียงกันในประโยคจะแสดง
ความสัมพันธ์ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน คือ ด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้านการจำกัด
ความหมาย ด้านผลของการกระทำ และด้านจุดมุ่งหมายของการกระทำ

เครื่องหมายและอักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

() ใช้คร่อมคำนามที่อยู่ระหว่างคำกริยาที่เรียงกัน

/ ใช้แยกคำกริยา 2 คำที่เรียงติดต่อกัน

_____ ใช้ดังนี้ คือ

ก. ใช้ขีดใต้คำกริยา 2 คำที่เรียงกัน

ข. ใช้ขีดใต้คำนามที่แสดงความสัมพันธ์กับคำกริยา

ค. ใช้ขีดใต้คำ หรือข้อความที่ต้องการให้เห็นเด่นชัด เช่น ขีดใต้คำ
หรือข้อความที่ปนอยู่กับคำอธิบาย

→ ใช้แสดงการเปลี่ยนแปลงของประโยคจากประโยคหนึ่งเป็นอีกประโยคหนึ่ง

* ใช้เขียนกำกับหน้าประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย

ก. คือคำกริยากรรม

- ก.ส คือค่ากริยาสกรรม
- ก.ท คือค่ากริยาทวิกรรม
- (น) คือค่านามคำหนึ่งที่ได้วางเล็บไว้เพื่อแสดงว่า ค่านามนั้นไม่ใช่ส่วนประกอบของคำกริยาที่เรียงกัน
- (นน) คือค่านาม 2 คำที่ตามหลังคำกริยาทวิกรรม คำแรกทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค ค่านามคำที่สองเป็นหน่วยกรรมรองของประโยค

ศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

ศัพท์เฉพาะในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ส่วนใหญ่ได้มาจากเอกสารประกอบการสอนวิชา ระบบเสียงและระบบไวยากรณ์¹ ของ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ค่านามและคำกริยา ในการกำหนดค่านามและคำกริยาทั้ง 3 ชนิดนั้น ใช้กรอบประโยคทดสอบ 3 กู ดังนี้

1. ก. 1 2 แล้ว เช่น ฝน ตก แล้ว

ข. 1 กำลัง 3 เช่น ฝน กำลัง ตก

คำใดก็ตามซึ่งอาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 1 ของกรอบประโยค 1 ก. และ 1 ข. ได้เรียกว่า ค่านาม ส่วนคำที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 1 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 1 ข. ได้ เรียกว่า คำกริยาอกรรม ในตัวอย่างมีคำว่า ฝน เป็นค่านาม ตก เป็นคำกริยาอกรรม

¹ วิจินต์ ภาณุพงศ์, "ระบบไวยากรณ์" (เอกสารประกอบการสอนวิชา ระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520). (อัครสำเนา).

2. ก. นาม 2 นาม แล้ว เช่น น้ำ ท่วม ถนน แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม เช่น น้ำ กำลัง ท่วม ถนน

คำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 2 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 2 ข. ได้เรียกว่า คำกริยากรรม ในตัวอย่างมีคำว่า ท่วม เป็นคำกริยากรรม

3. ก. นาม 2 นาม นาม แล้ว เช่น ป่า ป้อน ข้าว หลาน แล้ว

ข. นาม กำลัง 3 นาม นาม เช่น ป่า กำลัง ป้อน ข้าว หลาน

คำใดก็ตามที่สามารถปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบ 3 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 3 ข. ได้เรียกว่า คำกริยาทวิกรรม ในตัวอย่างมีคำว่า ป้อน เป็นคำกริยาทวิกรรม

คำสรรพนาม จัดเป็นหมวดคำย่อยของหมวดคำนาม ได้แก่คำว่า ฉัน ท่าน เธอ เป็นต้น คำสรรพนามปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำนาม คือแทนที่คำนามในกรอบประโยคทดสอบ 3 คุณ ดังกล่าวมาแล้วได้ แต่ไม่อาจแทนคำนามได้เมื่อคำนามนั้นมีคำกริยากรรมย่อย¹ มาขยาย

ตัวอย่าง

นักเรียนกำลังสอบ เราใช้สรรพนาม เขา แทนคำนาม นักเรียน เป็น เขา กำลังสอบ ได้

¹ คำกริยากรรมย่อย ในการกำหนดหมวดคำนี้ใช้กรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง ดังนี้ คือ

นาม 2 กว่า นาม แล้ว เช่น เสือ เก่า กว่า กระโปรง แล้ว

คำกริยากรรมคำใดก็ตามที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้ เรียกว่า คำกริยากรรมย่อย ในตัวอย่างมีคำว่า เก่า เป็นคำกริยากรรมย่อย

นักเรียนเก่งกำลังสอบ ในที่นี้ เก่ง เป็นคำกริยากรรมย่อย ขยายคำนาม
นักเรียน เราจะใช้คำสรรพนาม เป็นต้นว่า เขา แทนคำนาม นักเรียน เป็น เขาเก่ง
กำลังสอบ ไม่ได้

วลี

วลี คือ คำคำเดียวหรือคำคำหนึ่งกับส่วนขยายที่ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค
วลีมี 5 ชนิด คือ นามวลี กริยาวลี สถานวลี กาลวลี และพิเศษวลี วลีแต่ละชนิดมีหน้าที่
ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

นามวลี ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคประเภทนามชนิดใดชนิดหนึ่งใน 4 ชนิด คือ
หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง และหน่วยนามเดี่ยว

กริยาวลี ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคประเภทกริยาชนิดใดชนิดหนึ่งใน 3 ชนิด
คือ หน่วยกรรม หน่วยสกรรม และหน่วยทวิกรรม

สถานวลี ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค ชนิดหน่วยเสริมบอกสถานที่

กาลวลี ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคชนิดหน่วยเสริมบอกเวลา

พิเศษวลี ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคชนิดหน่วยเสริมพิเศษ

กริยาวลี

กริยาวลี คือวลีชนิดหนึ่ง อาจจะเป็นคำกริยาคำเดียวหรือคำกริยากับส่วนขยาย
กริยาวลีทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคประเภทกริยา

องค์ประกอบของกริยาวลี

ได้แก่สิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นกริยาวลี องค์ประกอบของกริยาวลีมี 4 ชนิด

ดังนี้ คือ

- ก. หน่วยแกน (ก)
- ข. หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแกน ($ช_1$)
- ค. หน่วยช่วยกริยาลังหน่วยแกน ($ช_2$)
- ง. หน่วยขยาย (ข)

<u>ตัวอย่าง</u>	เขา/คงนอนหลับอยู่ที่นี้
คงนอนหลับอยู่	เป็นกริยาวลีที่เป็นส่วนของประโยคชนิดหน่วยกรรม
คง	เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีชนิดหนึ่ง คือหน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแกน
นอนหลับ	เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีชนิดหนึ่ง คือหน่วยแกน
อยู่ที่	เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีชนิดหนึ่ง คือหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแกน
ที่นี้	เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีชนิดหนึ่ง คือหน่วยขยาย

ประโยคเริ่ม

ประโยคเริ่ม คือประโยคที่ขึ้นต้นบทสนทนาได้ หรือประโยคที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องอาศัยคำพูดที่มาก่อน เช่น "เธอเคยไปเที่ยวเชียงใหม่ไหม" ผู้ฟังจะเข้าใจทันที ประโยคเริ่มอาจจะใช้ตรงกลางบทสนทนาก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเริ่มบทสนทนาเสมอไป เช่น

1. ก. พุด เธอเคยไปเชียงใหม่ไหม ประโยคเริ่มซึ่งใช้เริ่มบทสนทนา
2. ข. พุด เคยไป ประโยคไม่เริ่ม
3. ข. พุด ฉันชอบคอกยสุเทพจัง ประโยคเริ่มซึ่งอยู่กลางบทสนทนา

ประโยคไม่เริ่ม

ประโยคไม่เริ่ม คือประโยคที่ขึ้นต้นบทสนทนาไม่ได้ เพราะจะต้องอาศัยคำพูดหรือข้อความที่มาก่อนจึงจะเข้าใจความหมายได้ เช่น

1. นิด พุด แดงทำการบ้านเสร็จหรือยัง ประโยคเริ่มซึ่งใช้เริ่มบทสนทนา
2. แดง พุด ยังไม่เสร็จ ประโยคไม่เริ่ม
3. แดง พุด ฉันจะทำให้เสร็จเย็นนี้แหละ ประโยคไม่เริ่ม

ในกรณีพิเศษประโยคไม่เริ่มอาจจะเริ่มบทสนทนาได้ เมื่อมีสิ่งที่ไม่ใช่คำพูดมาแทนที่คำพูดที่มาก่อนได้ เช่น สิ่งสัมผัสได้ควยประสาททั้ง 5 คือ เห็น ได้กลิ่น ได้รส ได้ยิน ได้สัมผัส โดยที่ไม่ต้องเอ่ยถึงสิ่งที่พูดถึงหรือทำ ตัวอย่าง

หน่วยกรรมตรง (ต) คำนามในประโยคที่มีแต่คำนามและคำกริยาเรียงกันแบบ
กริยา-นาม เมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค เรียกว่า หน่วยกรรมตรง เช่น

หิวน้ำ คำว่า น้ำ ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรง

ในกรณีที่คำนาม 2 คำในประโยคที่มีแต่คำนามและคำกริยาเรียงกันแบบ นาม
กริยา นาม คำนามคำแรกเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคเรียกว่า หน่วยประธาน ส่วน
คำนามคำที่สองเรียกว่า หน่วยกรรมตรง

หน่วยกรรมรอง (ร) คำนามในประโยคที่มีแต่คำนามและคำกริยาเรียงกันแบบ
นาม กริยา นาม นาม คำนามคำที่ 3 เมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคเรียกว่า หน่วย
กรรมรอง เช่น

พี่ป้อน ข้าว น้อง คำว่า น้อง ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมรอง ส่วนคำว่า พี่ เป็น
หน่วยประธาน และคำว่า ข้าว เป็นหน่วยกรรมตรง

ข. ส่วนของประโยคประเภทกริยา ซึ่งมีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ ส่วนของประโยค
ที่ทำหน้าที่เป็น หน่วยกรรม หน่วยสกรรม และหน่วยทวิกรรม

หน่วยกรรม คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคและไม่มีหน่วยกรรมตรง
ตามหลังเรียกว่า หน่วยกรรม เช่น

ฝนตก คำว่า ตก ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม

หน่วยสกรรม คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคและมีหน่วยกรรมตรงตาม
หลังเรียกว่า หน่วยสกรรม เช่น

ฉันหิวน้ำ คำว่า หิว ทำหน้าที่เป็นหน่วยสกรรม

หน่วยทวิกรรม คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคที่มีหน่วยกรรมตรงและ
หน่วยกรรมรองตามหลัง เรียกว่า หน่วยทวิกรรม เช่น

พี่ป้อน ข้าว น้อง คำว่า ป้อน ทำหน้าที่เป็นหน่วยทวิกรรม